

BRUSSEL-HOOFDSTAD

**VERENIGDE VERGADERING
VAN DE
GEMEENSCHAPPELIJKE
GEMEENSCHAPSCOMMISSIE**

GEWONE ZITTING 2009-2010

17 MEI 2010

ONTWERP VAN ORDONNANTIE

houdende instemming met :

**het Internationaal Verdrag inzake
de bescherming van alle personen
tegen gedwongen verdwijning, aangenomen
te New York op 20 december 2006**

Memorie van toelichting

I. Algemene toelichting

Dit Verdrag is uitgewerkt door een werkgroep die daartoe de opdracht had gekregen van de Mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties. Het Verdrag treedt op internationaal vlak in werking dertig dagen na de neerlegging van de twintigste akte van bekrachtiging bij de secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

België heeft het Verdrag ondertekend op 6 februari 2007. Er moet dan ook worden overgegaan tot bekrachtiging ervan.

De werkgroep « Gemengde Verdragen » heeft op 19 april 2007 een beslissing genomen op grond waarvan het gemengde karakter van het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen

BRUXELLES-CAPITALE

**ASSEMBLÉE RÉUNIE
DE LA COMMISSION
COMMUNAUTAIRE
COMMUNE**

SESSION ORDINAIRE 2009-2010

17 MAI 2010

PROJET D'ORDONNANCE

portant assentiment à :

**la Convention internationale pour
la protection de toutes les personnes
contre les disparitions forcées,
adoptée à New York le 20 décembre 2006**

Exposé des motifs

I. Exposé général

Cette Convention a été élaborée par un groupe de travail mandaté par la Commission des droits de l'homme des Nations Unies. La Convention entrera en vigueur sur le plan international trente jours après le dépôt du vingtième instrument de ratification auprès du Secrétaire général des Nations Unies.

La Belgique a signé la Convention en date du 6 février 2007; il convient dès lors qu'elle procède à sa ratification.

Le 19 avril 2007, le groupe de travail « Traités mixtes » a pris une décision confirmant le caractère mixte de la Convention internationale pour la protection de toutes les personnes contre les disparitions forcées, le contenu de

verdwijning wordt bevestigd, aangezien de inhoud van het Verdrag zowel onder de bevoegdheid van de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest, de Franse Gemeenschapscommissie en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie ressorteren.

II. Onderwerp van het Verdrag

De bezorgdheid van de internationale gemeenschap ten aanzien van de gedwongen verdwijningen dateert van het begin van de jaren tachtig. Er is een werkgroep inzake gedwongen verdwijningen opgericht. Deze werkgroep is het eerste mechanisme voor thematisch onderzoek van de Mensenrechtencommissie van de Verenigde Naties.

In 1992 heeft de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties de Verklaring inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning aangenomen (Resolutie 47/133, aangenomen op 18 december 1992). Op deze verklaring volgde in 1998 een ontwerp van bindend rechtsinstrument. Beide documenten moeten ten grondslag liggen aan de werkzaamheden van de groep die opdracht heeft gekregen van de Mensenrechtencommissie en die belast is met de uitwerking van een bindend rechtsinstrument ter bestrijding van gedwongen verdwijningen. Deze groep, voorgezeten door de Franse Ambassadeur B. Kessedjan, is vijfmaal samengekomen tussen september 2003 en september 2005 met het oog op de goedkeuring bij consensus van een ontwerp van tekst. Dit ontwerp van tekst is vervolgens definitief goedgekeurd door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties op 20 december 2006. Het Verdrag is voor ondertekening opengesteld te Parijs op 6 februari 2007.

Op 6 januari 2009 hadden 81 Staten het Verdrag ondertekend. Zeven Staten hebben hun akte van bekrachtiging neergelegd (Albanië, Argentinië, Bolivia, Frankrijk, Honduras, Mexico en Senegal). Het Verdrag treedt in werking wanneer twintig Staten hun akte van bekrachtiging, aanvaarding of goedkeuring hebben neergelegd.

De belangrijkste doelstelling van het Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning bestaat erin deze handelingen te omschrijven, te voorzien in nieuwe rechten (waaronder het recht van alle personen niet te worden blootgesteld aan gedwongen verdwijningen) en deze rechten te verbinden met een verplichting tot strafbaarstelling. Dat is een belangrijke vooruitgang in het internationale recht en een grote stap in de richting van de uitbanning van de gedwongen verdwijningen.

Het Verdrag bevat tevens preventieve maatregelen, inzonderheid door de waarborgen met betrekking tot de hechtenis te versterken, alsook bepalingen tot invoering van een orgaan voor de monitoring van de toepassing van het Verdrag. Dit orgaan zal naast de klassieke functies van een verdragsorgaan (onderzoek van de verslagen van de Staten,

la Convention relevant à la fois de la compétence de l'Etat fédéral, de la Communauté flamande, de la Communauté germanophone, de la Région wallonne, de la Commission communautaire française et de la Commission communautaire commune.

II. Objet de la Convention

Les préoccupations de la communauté internationale par rapport au phénomène des disparitions forcées remontent au début des années quatre-vingts. Un groupe de travail sur les disparitions forcées est créé. Il constitue le premier mécanisme d'enquête thématique de la Commission des droits de l'homme des Nations Unies.

En 1992, l'Assemblée générale des Nations Unies adopte la Déclaration pour la protection de toutes les personnes contre les disparitions forcées (Résolution 47/133 adoptée le 18 décembre 1992). Cette Déclaration est suivie, en 1998, d'un projet d'instrument juridique contraignant. Ces deux documents serviront de base de travail au groupe mandaté par la Commission des droits de l'homme et chargé d'élaborer un instrument juridique contraignant visant à lutter contre les disparitions forcées. Ce groupe, présidé par l'Ambassadeur français B. Kessedjan, s'est réuni à cinq reprises entre septembre 2003 et septembre 2005 pour aboutir à l'adoption par consensus d'un projet de texte. Ce dernier a ensuite été adopté définitivement par l'Assemblée générale des Nations Unies le 20 décembre 2006. La Convention a été ouverte à la signature à Paris, le 6 février 2007.

En date du 6 janvier 2009, 81 Etats ont procédé à sa signature. Sept Etats ont déposé leur instrument de ratification (Albanie, Argentine, Bolivie, France, Honduras, Mexique et Sénégal). La Convention entrera en vigueur lorsque vingt Etats auront déposé leur instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Le principal objet de la Convention pour la protection de toutes les personnes contre les disparitions forcées est de définir ces actes, d'énoncer de nouveaux droits (dont le droit de toute personne à ne pas être soumise à une disparition forcée) et d'assortir ces droits d'une obligation d'incrimination pénale. Il s'agit là d'une avancée majeure en droit international et d'un grand pas vers l'éradication du phénomène des disparitions forcées.

La Convention contient également des mesures préventives, notamment en renforçant les garanties autour de la détention, ainsi que des dispositions instaurant un organe de suivi de l'application de la Convention. Ce dernier remplira, outre les fonctions classiques d'un organe de traité (examen des rapports des Etats, des communications indivi-

van de individuele mededelingen en van de mededelingen tussen staten, voorleggen van verslagen aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties), een preventieve functie vervullen, door dringende oproepen te lanceren en door bezoeken op het veld te doen in ernstige situaties. Ingeval een wijdverbreide of systematische praktijk van gedwongen verdwijning wordt vastgesteld, kan het orgaan voor de monitoring, na de betrokken Staat die partij is te hebben verzocht om alle relevante informatie over de situatie, de aangelegenheid onder de aandacht van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties brengen.

III. Inhoud van het Verdrag

3.1. Normatieve bepalingen

3.1.1. Omschrijven van een nieuw recht (artikel 1)

In artikel 1 wordt in een nieuw recht voorzien, te weten het recht niet te worden blootgesteld aan gedwongen verdwijning. In het tweede lid van dit artikel wordt van dit recht een onbetwistbaar recht gemaakt door te bepalen dat geen enkele uitzonderlijke omstandigheid mag worden gebruikt ter rechtvaardiging van gedwongen verdwijningen.

3.1.2. Definitie (artikel 2)

In artikel 2 wordt de definitie gegeven van gedwongen verdwijning. Deze heeft betrekking op de arrestatie, gevangenhouding, ontvoering of elke andere vorm van vrijheidsontneming door vertegenwoordigers van de Staat of door personen of groepen personen die optreden met de machtiging of steun van of bewilliging door de Staat, gevolgd door een weigering een dergelijke vrijheidsontneming te erkennen of door verhulling van het feit zelf of van de verblijfplaats van de verdwenen persoon, waardoor deze buiten de bescherming van de wet geplaatst wordt.

Deze definitie bevat alle constitutieve elementen van gedwongen verdwijning. Opdat van een dergelijk misdrijf sprake zou zijn, moeten al deze elementen worden vastgesteld: bestaan van een verdwijning (arrestatie, gevangenhouding, ontvoering of elke andere vorm van vrijheidsontneming), gepleegd door vertegenwoordigers van de Staat of « indirecte » vertegenwoordigers van de Staat, gevolgd door een weigering een dergelijke verdwijning te erkennen of door verhulling van het feit zelf.

3.1.3. Actoren die geen vertegenwoordigers van de staat zijn (artikel 3)

Dit artikel heeft betrekking op gedwongen verdwijningen gepleegd door actoren die geen vertegenwoordigers van de staat zijn. Bij gebrek aan consensus tijdens de onderhandelingen wordt in het Verdrag een onderscheid gemaakt tussen gedwongen verdwijning gepleegd door actoren die

duelles et interétatiques, soumission de rapports à l'Assemblée générale des Nations Unies), une fonction préventive, en lançant des appels urgents et en effectuant des visites sur le terrain en cas de situation grave. En cas de constat de pratique généralisée ou systématique de la disparition forcée, l'organe de suivi, après avoir recherché auprès de l'Etat partie concerné toute information pertinente sur cette situation, pourra porter la question à l'attention de l'Assemblée générale des Nations Unies.

III. Contenu de la Convention

3.1. Dispositions normatives

3.1.1. Enonciation d'un droit nouveau (article 1er)

L'article 1er énonce un droit nouveau, celui de ne pas être soumis à une disparition forcée. Le deuxième alinéa de cet article en fait un droit indérogeable en précisant qu'aucune circonstance exceptionnelle ne peut être invoquée pour justifier la disparition forcée.

3.1.2. Définition (article 2)

L'article 2 contient la définition de la disparition forcée. Celle-ci vise l'arrestation, la détention, l'enlèvement ou toute autre forme de privation de liberté par des agents de l'Etat ou par des personnes ou des groupes de personnes qui agissent avec l'autorisation, l'appui ou l'acquiescement de l'Etat, suivi du déni de la reconnaissance de la privation de liberté ou de la dissimulation du sort réservé à la personne disparue ou du lieu où elle se trouve, la soustrayant à la protection de la loi.

Cette définition reprend tous les éléments constitutifs de la disparition forcée. Pour que l'on se trouve face à un tel crime, ces éléments doivent tous être constatés: existence d'une disparition (arrestation, détention, enlèvement ou toute autre forme de privation de liberté), commise par des agents de l'Etat ou des agents « indirects » de l'Etat, suivi du déni de la disparition ou la dissimulation du sort réservé à la personne.

3.1.3. Acteurs non étatiques (article 3)

Cet article a trait à la question des disparitions forcées commises par des acteurs non étatiques. A défaut de consensus lors des négociations, une différence est faite par la Convention entre la disparition forcée commise par des agents étatiques, qui doit être incriminée pénalement, et

vertegenwoordigers van de Staat zijn, die strafrechtelijk strafbaar moet worden gesteld, en gedwongen verdwijning gepleegd door actoren die geen vertegenwoordigers van de staat zijn, waarvoor in artikel 3 aan de staten die partij zijn, wordt gevraagd passende maatregelen te nemen « om de in artikel 2 omschreven handelingen » van actoren die geen vertegenwoordigers van de staat zijn te onderzoeken.

3.1.4. Strafbaarstelling (artikel 4)

Naar luid van artikel 4 moet de staat die partij is gedwongen verdwijning strafbaar stellen in zijn strafrecht.

Dat is een belangrijke vooruitgang van het Verdrag. Deze verplichting om gedwongen verdwijning op autonome wijze strafbaar te stellen, vormt een essentieel middel ter bestrijding van straffeloosheid.

3.1.5. Misdrijf tegen de menselijkheid (artikel 5)

Artikel 5 van het Verdrag heeft betrekking op handelingen van gedwongen verdwijning die misdrijven tegen de menselijkheid vormen. Wanneer de handelingen deel uitmaken van een « wijdverbreide of systematische praktijk » vormt gedwongen verdwijning een misdrijf tegen de menselijkheid, zoals omschreven in het internationaal recht, dat moet worden bestraft zoals voorzien in het internationaal recht.

3.1.6. Strafrechtelijke aansprakelijkheid (artikel 6)

Artikel 6 heeft betrekking op de verplichtingen inzake strafrechtelijke aansprakelijkheid. Zijn strafrechtelijk aansprakelijk, de persoon die een gedwongen verdwijning pleegt, daartoe opdracht geeft of deze uitlokt, poogt deze te plegen, eraan medeplichtig is of er op andere wijze bij betrokken is, alsmede een hogergeplaatste in bepaalde omstandigheden. In het tweede lid is bepaald dat geen enkel bevel of geen enkele instructie mag worden aangevoerd ter rechtvaardiging van het misdrijf van gedwongen verdwijning.

3.1.7. Straffen, verzwarende en verzachtende omstandigheden (artikel 7)

De Staten die partij zijn, moeten aan de strafbaarstelling van gedwongen verdwijning passende straffen verbinden die rekening moeten houden met de buitengewone ernst van dit misdrijf. Wanneer dit misdrijf wordt opgenomen in het Belgische strafrecht zullen aan de strafbaarstelling passende straffen worden verbonden.

celle commise par des agents non étatiques, pour laquelle l'article 3 demande aux Etats parties de prendre des « mesures appropriées pour enquêter sur les agissements définis à l'article 2 » et qui sont l'œuvre d'acteurs non étatiques.

3.1.4. Incrimination (article 4)

L'article 4 oblige l'état partie à incriminer les actes de disparition forcée dans son droit pénal.

Il s'agit là d'une des avancées majeures de la Convention. Cette obligation d'incriminer la disparition forcée de façon autonome constitue un moyen essentiel de lutte contre l'impunité.

3.1.5. Crime contre l'humanité (article 5)

L'article 5 de la Convention aborde les actes de disparition forcée constitutifs de crimes contre l'humanité. Lorsque les actes s'inscrivent dans une « pratique généralisée ou systématique », la disparition forcée constitue un crime contre l'humanité tel que défini par le droit international et emportant les conséquences prévues par celui-ci.

3.1.6. Responsabilité pénale (article 6)

L'article 6 a trait aux obligations relatives à la responsabilité pénale. Sont pénalement responsables, la personne qui commet une disparition forcée, l'ordonne ou la commande, tente de la commettre, en est complice ou y participe; ainsi que le supérieur, dans certaines circonstances. Le deuxième paragraphe précise qu'aucun ordre ou instruction ne peut être invoqué pour justifier un crime de disparition forcée.

3.1.7. Peines, circonstances aggravantes et atténuantes (article 7)

Les Etats parties sont tenus d'assortir l'incrimination de la disparition forcée de peines appropriées, qui doivent tenir compte de l'extrême gravité de ce crime. Lors de l'introduction de ce crime dans le droit pénal belge, l'incrimination sera assortie de peines adéquates.

In het tweede lid van artikel 7 is voorzien in een mogelijkheid om in het kader van de straffen voor gedwongen verdwijning te voorzien in verzachtende of verzwarende omstandigheden.

3.1.8. Verjaring (artikel 8)

Artikel 8 met betrekking tot de verjaring bij strafrechtelijke procedures bevat indicaties voor de Staten die partij zijn die ter zake van gedwongen verdwijningen verjaringstermijnen toepassen. Deze verjaringstermijnen moeten van lange duur zijn en in verhouding staan tot de ernst van dit misdrijf. Het ononderbroken karakter van het misdrijf wordt onderstreept, aangezien de verjaring pas ingaat op het tijdstip waarop het misdrijf beëindigd wordt.

3.1.9. Extraterritoriale rechtsmacht (artikel 9)

De Staten die partij zijn, moeten hun bevoegdheid tot het uitoefenen van rechtsmacht vestigen inzake gedwongen verdwijning in de volgende gevallen : indien het misdrijf is gepleegd op zijn grondgebied (territoriale rechtsmacht), indien de pleger één van zijn onderdanen is (actief personaliteitsbeginsel) en indien de verdwenen persoon één van zijn onderdanen is en de staat die partij is het vestigen van zijn rechtsmacht opportuun acht.

Krachtens het tweede lid van artikel 9 moet elke Staat die partij is de noodzakelijke maatregelen nemen om zijn bevoegdheid tot het uitoefenen van rechtsmacht te vestigen indien de vermoedelijke pleger van een gedwongen verdwijning zich op het grondgebied bevindt van deze Staat die partij is en niet wordt uitgeleverd aan een andere Staat of niet wordt overgeleverd aan een internationaal straftribunaal, zulks in overeenstemming met zijn internationale verplichtingen.

3.1.10. Hechtenis (artikel 10)

Wanneer een persoon die wordt verdacht van het plegen van het misdrijf van gedwongen verdwijning aanwezig is op het grondgebied van een Staat die partij is, neemt deze laatste hem of haar in hechtenis of treft hij enige overige wettelijke maatregel die de mogelijkheid biedt zijn of haar aanwezigheid te waarborgen. Deze Staat moet een gerechtelijk vooronderzoek of opsporingsonderzoek instellen voor het vaststellen van de feiten. Hij stelt de eventuele andere bevoegde Staten in kennis en vermeldt daarbij of hij voornemens is zijn rechtsmacht al dan niet uit te oefenen.

3.1.11. Beginsel aut dedere aut judicare (artikel 11)

Krachtens artikel 11, waarin het beginsel *aut dedere aut judicare* wordt gehuldigd, moet iedere Staat die partij is op het grondgebied waarvan een persoon die wordt verdacht

Le deuxième paragraphe de l'article 7 mentionne la possibilité de prévoir dans le cadre des peines de la disparition forcée des circonstances atténuantes ou aggravantes.

3.1.8. Prescription (article 8)

L'article 8 relatif à la prescription de l'action pénale contient des indications pour les Etats parties qui appliquent un régime de prescription à la disparition forcée. Ce régime doit être de longue durée et proportionné à la gravité de ce crime. Le caractère continu du crime est souligné, la prescription commençant à courir uniquement lorsque le crime cesse.

3.1.9. Compétence extraterritoriale (article 9)

Les Etats parties doivent établir leur compétence pour juger les actes de disparition forcée dans les cas suivants : lorsque le fait a été commis sur son territoire (compétence territoriale), lorsque l'auteur est l'un de ses ressortissants (compétence personnelle active) et, s'ils l'estiment approprié, quand la personne disparue est l'un de leur ressortissants.

Au paragraphe 2 de l'article 9, chaque Etat partie doit prendre les mesures nécessaires pour établir sa compétence lorsque l'auteur présumé d'une disparition forcée se trouve sur le territoire de cet Etat partie et n'est pas extradé vers un autre Etat ou à une juridiction pénale internationale conformément à ses obligations internationales.

3.1.10. Détenion (article 10)

Lorsqu'une personne soupçonnée d'avoir commis un crime de disparition forcée se trouve sur le territoire d'un Etat partie, ce dernier assure la détention de cette personne ou toute autre mesure juridique permettant de s'assurer de sa présence. Cet Etat doit procéder à une enquête préliminaire ou à des investigations en vue d'établir les faits. Il informe les éventuels autres Etats compétents et leur indique s'il entend exercer ou non sa compétence.

3.1.11. Principe aut dedere aut judicare (article 11)

Conformément à l'article 11, qui énonce le principe *aut dedere aut judicare*, chaque Etat partie sur le territoire duquel l'auteur présumé d'une disparition forcée se trouve

van het plegen van het misdrijf van gedwongen verdwijning zich bevindt en die deze persoon niet uitlevert, deze persoon overleveren aan zijn bevoegde autoriteiten.

De enige verplichting van deze Staat die niet uitlevert, bestaat, anders gesteld, erin deze persoon over te leveren aan zijn bevoegde autoriteiten teneinde deze de mogelijkheid te bieden strafrechtelijk te vervolgen. Het onderzoek en de vervolging vinden plaats volgens de rechtsregels en de procedure die gelden voor strafbare feiten van vergelijkbare ernst. In België moet het openbaar ministerie beslissen of al dan niet wordt vervolgd.

3.1.12. Melding van feiten van gedwongen verdwijning (artikel 12)

Dit artikel waarborgt dat eenieder die meent dat een persoon het slachtoffer is geworden van gedwongen verdwijning, het recht heeft de feiten te melden aan de bevoegde autoriteiten.

Krachtens het tweede lid van dit artikel stellen deze autoriteiten een onderzoek in indien er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat een persoon het slachtoffer is geworden van gedwongen verdwijning, zulks ook wanneer er geen aangifte is gedaan.

In het derde lid wordt de nadruk gelegd op het gegeven dat de in de vorige paragrafen bedoelde autoriteiten over de noodzakelijke bevoegdheden en middelen moeten beschikken om de onderzoeken daadwerkelijk uit te voeren en, zo nodig met voorafgaande toestemming, toegang moeten krijgen tot elke plaats van detentie of een andere plaats indien er redelijke gronden zijn om aan te nemen dat de verdwenen persoon zich daar bevindt.

Krachtens het laatste lid moet de Staat die partij is de noodzakelijke maatregelen nemen om handelingen die de uitvoering van een onderzoek belemmeren te voorkomen en te bestraffen.

3.1.13. Uitlevering (artikel 13)

Artikel 13 bevat de traditionele bepalingen van het internationaal recht die de uitlevering van daders van het in het Verdrag omschreven misdrijf van gedwongen verdwijning moeten vergemakkelijken.

3.1.14. Wederzijdse rechtshulp (artikel 14)

In dit artikel wordt de wederzijdse rechtshulp behandeld. De partijen moeten elkaar de ruimst mogelijke bijstand verlenen bij strafrechtelijke procedures die zijn ingesteld met

et qui ne l'extrade pas doit soumettre cette personne à ses autorités compétentes.

La seule obligation de cet Etat partie qui n'extrade pas consiste, en d'autres termes, à soumettre cette personne à ses autorités compétentes afin qu'elles puissent exercer les poursuites pénales. L'enquête et les poursuites suivent les règles de droit et la procédure en vigueur pour les infractions de gravité comparable. En ce qui concerne la Belgique, le Ministère public doit décider de l'opportunité des poursuites.

3.1.12. Dénonciation de faits de disparition forcée (article 12)

Cet article assure à quiconque alléguant qu'une personne a été victime d'une disparition forcée le droit de dénoncer les faits devant les autorités compétentes.

Selon le deuxième paragraphe de cet article, ces autorités ouvrent une enquête lorsqu'il existe des motifs raisonnables de croire qu'une personne a été victime d'une disparition forcée et ce, même si aucune plainte n'a été déposée.

Le troisième paragraphe met l'accent sur le fait que les autorités visées aux paragraphes précédents doivent disposer des pouvoirs et ressources nécessaires pour mener les enquêtes et avoir accès, si nécessaire moyennant autorisation préalable, à tout lieu de détention et à tout autre lieu où il y a des motifs raisonnables de croire que la personne disparue est présente.

Le dernier paragraphe impose à l'Etat partie de prendre les mesures nécessaires pour prévenir et sanctionner les actes qui entravent le bon déroulement de l'enquête.

3.1.13. Extradition (article 13)

L'article 13 contient les dispositions traditionnelles en droit international afin de faciliter l'extradition concernant les auteurs du crime de disparition forcée visé par la Convention.

3.1.14. Entraide judiciaire (article 14)

Cet article traite de l'entraide judiciaire. Les parties doivent s'accorder l'assistance la plus large possible pour toute procédure pénale relative à un crime de disparition forcée

betrekking tot het misdrijf van gedwongen verdwijning, zulks in overeenstemming met de nadere regels waarin is voorzien in de nationale wetgeving van de aangezochte Staat of in de van toepassing zijnde verdragen of overeenkomsten inzake wederzijdse hulp.

3.1.15. Ondersteuning van slachtoffers (artikel 15)

Artikel 15 bevat een bijzondere bepaling met betrekking tot de ondersteuning van slachtoffers. De Staten die partij zijn, moeten elkaar wederzijdse bijstand verlenen bij het opsporen, lokaliseren en in vrijheid stellen van verdwenen personen en, indien zij overleden zijn, bij het opgraven, identificeren en terugbrengen van hun stoffelijk overschot.

3.1.16. Verbod van uitzetting (artikel 16)

Krachtens deze bepaling mogen de Staten die partij zijn geen personen uitzetten of de toegang tot hun grondgebied weigeren of uitleveren aan een andere Staat, indien er wettelijke gronden zijn om aan te nemen dat zij het gevaar zouden lopen het slachtoffer te worden van gedwongen verdwijning.

3.1.17. Geheime detentie (artikel 17)

Het eerste lid van artikel 17 verbiedt geheime detentie.

Het tweede lid voorziet in verplichtingen van de Staat die partij is inzake vrijheidsstraffen. Die Staat moet in zijn wetgeving de voorwaarden vaststellen waaronder bevelen tot vrijheidsontneming mogen worden gegeven en vermelden welke autoriteiten bevoegd zijn bevelen tot vrijheidsontneming te geven. De persoon wiens vrijheid is ontnomen, moet kunnen communiceren met zijn of haar familie, raadsman of een andere persoon van zijn of haar keuze, onder de wettelijk vastgestelde voorwaarden. Een andere verplichting heeft betrekking op het recht om een gerechtelijke procedure in te stellen, opdat de rechter onverwijld kan beslissen over de rechtmatigheid van de vrijheidsontneming. Bij verdenking van een gedwongen verdwijning, met andere woorden indien de persoon wiens vrijheid is ontnomen dit recht niet kan uitoefenen, moet de Staat die partij is enige persoon met een rechtmatig belang de machtiging geven om die gerechtelijke procedure in te stellen.

Krachtens het derde lid moeten van personen wier vrijheid is ontnomen officiële registers en/of dossiers worden bijgehouden. Die registers moeten een aantal gegevens bevatten zoals de identiteit, de datum, het tijdstip en de plaats, de autoriteit die de persoon zijn vrijheid heeft ontnomen, de gronden voor en de plaats van de vrijheidsontneming, de autoriteit die verantwoordelijk is voor het toezicht op de vrijheidsontneming, gegevens met betrekking tot de ge-

selon les modalités prévues par le droit interne de l'Etat requis ou par les traités ou accords d'entraide applicables.

3.1.15. Assistance aux victimes (article 15)

Une disposition particulière sur l'entraide aux victimes est contenue à l'article 15. Les Etats parties doivent s'entraider dans la recherche, la localisation et la libération des personnes disparues et, en cas de décès, dans l'exhumation, l'identification et la restitution des corps de personnes disparues.

3.1.16. Interdiction d'expulsion (article 16)

Cette disposition interdit à tout Etat partie d'expulser, de refouler ou d'extrader une personne vers un autre Etat s'il y a des motifs sérieux de croire qu'elle risque d'être victime d'une disparition forcée.

3.1.17. Détention au secret (article 17)

Le premier paragraphe de l'article 17 interdit la détention au secret.

Le deuxième paragraphe prévoit des obligations à charge de l'Etat partie en matière de privation de liberté. La législation de cet Etat doit prévoir les conditions et les autorités habilitées à ordonner des privations de liberté. La personne privée de liberté doit pouvoir communiquer avec sa famille, son conseil ou toute autre personne de son choix, sous réserve des conditions établies par la loi. Une autre obligation concerne le droit d'introduire un recours devant un tribunal qui statue sur la légalité de la privation de liberté. En cas de soupçon de disparition forcée, c'est-à-dire si la personne privée de liberté ne peut exercer ce droit, l'Etat partie doit autoriser « toute personne ayant un intérêt légitime » à introduire ce recours.

Le troisième paragraphe impose la tenue de registres ou dossiers officiels des personnes privées de liberté. Ces registres doivent contenir une série d'informations telles que l'identité, la date, l'heure et l'endroit, l'autorité qui a procédé à la privation de liberté, les motifs et le lieu de celle-ci, l'autorité contrôlant cette privation, des éléments sur l'état de santé et, en cas de décès, les circonstances et la cause de celui-ci ainsi que la date et l'heure de la libération ou

zondheidstoestand en, bij overlijden tijdens de vrijheidsontneming, de omstandigheden en oorzaak van het overlijden en de datum en het tijdstip van de invrijheidstelling of overbrenging naar een andere detentie-inrichting, de bestemming en de voor de overbrenging verantwoordelijke autoriteit.

3.1.18. Toegang tot de informatie (artikel 18)

Onder voorbehoud van het bepaalde in de artikelen 19 en 20 voorziet artikel 18 in een recht op toegang tot bepaalde informatie met betrekking tot de vrijheidsontneming voor elke persoon die een rechtmatig belang heeft bij deze informatie, zoals familieleden van de persoon wiens vrijheid is ontnomen of zijn raadsman.

Die gegevens zijn bijna identiek aan de gegevens bedoeld in het derde lid van artikel 17 en hebben betrekking op de datum, het tijdstip en de plaats, de autoriteit die de persoon zijn vrijheid heeft ontnomen, de gronden voor en de plaats van de vrijheidsontneming, de autoriteit die verantwoordelijk is voor het toezicht op de vrijheidsontneming, gegevens met betrekking tot de gezondheidstoestand en, bij overlijden tijdens de vrijheidsontneming, de omstandigheden en oorzaak van het overlijden en de datum en het tijdstip van de invrijheidstelling of overbrenging naar een andere detentie-inrichting, de bestemming en de voor de overbrenging verantwoordelijke autoriteit.

3.1.19. Bescherming van persoonsgegevens (artikel 19)

Op grond van deze bepaling mogen persoonsgegevens die worden verzameld en/of doorgegeven in het kader van het zoeken naar een verdwenen persoon niet worden gebruikt of beschikbaar worden gesteld voor andere doeleinden dan het zoeken naar de verdwenen persoon.

3.1.20. Beperking van het recht op toegang tot de informatie (artikel 20)

In artikel 20 is voorzien in een tweede uitzondering op artikel 18 : een beperking, in uitzonderlijke omstandigheden en met inachtneming van de in dit artikel bepaalde voorwaarden, van het recht op toegang tot de informatie. Dat recht mag uitsluitend worden beperkt wanneer een persoon beschermd wordt door de wet en er gerechtelijk toezicht is op de vrijheidsontneming, wanneer dat strikt noodzakelijk is (inzonderheid om het goede verloop van een strafrechtelijk onderzoek niet te belemmeren) en daarin voorzien is in de wet. Al die maatregelen zijn bedoeld om enige afwijking van het in artikel 18 opgenomen recht strikt te omschrijven.

du transfert vers un autre lieu, la destination et l'autorité chargée du transfert.

3.1.18. Accès à l'information (article 18)

Sous réserve des articles 19 et 20, l'article 18 consacre un droit d'accès à certaines informations relatives à la privation de liberté pour toute personne ayant un intérêt légitime pour cette information (proches ou avocats de la personne privée de liberté par exemple).

Ces informations sont presque identiques à celles visées au paragraphe 3 de l'article 17 et concernent la date, l'heure et l'endroit, l'autorité qui a procédé à la privation de liberté, les motifs et le lieu de celle-ci, l'autorité contrôlant cette privation, des éléments sur l'état de santé et, en cas de décès, les circonstances et la cause de celui-ci ainsi que la date et l'heure de la libération ou du transfert vers un autre lieu, la destination et l'autorité chargée du transfert.

3.1.19. Protection des informations personnelles (article 19)

Selon cette disposition, les données personnelles qui sont collectées et/ou transmises dans le cadre de la recherche d'une personne disparue ne peuvent pas être utilisées ou mises à disposition à d'autres fins que celle de la recherche de la personne disparue.

3.1.20. Limitation du droit d'accès à l'information (article 20)

Seconde exception à l'article 18, l'article 20 prévoit une limitation, dans des circonstances exceptionnelles et moyennant le respect des conditions contenues dans cet article, au droit d'accès à l'information. Cette limitation ne peut avoir lieu que lorsque la personne est sous la protection de la loi, que la privation de liberté est sous contrôle judiciaire, que la situation l'exige (notamment pour ne pas entraver le bon déroulement d'une enquête criminelle) et que la loi le prévoit. Toutes ces mesures sont destinées à encadrer strictement la dérogation au droit consacré à l'article 18.

3.1.21. *Vrijlating (artikel 21)*

Artikel 21 beoogt de invrijheidstelling van gedetineerde personen te omkaderen op een wijze die het mogelijk maakt te verifiëren of zij daadwerkelijk zijn vrijgelaten. Die bepaling strekt ertoe gedwongen verdwijningen te voorkomen die voorafgaan aan of volgen op een zogenaamde vrijlating.

3.1.22. *Voorkoming (artikel 22)*

Dit artikel verplicht de Staten die partij zijn tot het nemen van een aantal maatregelen teneinde gedragingen die de door het Verdrag gewaarborgde rechten met de voeten treden te voorkomen en er sancties voor op te leggen.

3.1.23. *Opleiding (artikel 23)*

In het eerste lid van dit artikel is bepaald dat de Staten die partij zijn, moeten waarborgen dat de personen die betrokken kunnen zijn bij de detentie of behandeling van een persoon wiens vrijheid is ontnomen, een passende opleiding krijgen.

In het tweede lid is bepaald dat bevelen of instructies die strekken of machtigen tot gedwongen verdwijning of die gedwongen verdwijning aanmoedigen, verboden zijn. Tevens wordt de Staten die partij zijn gevraagd te waarborgen dat personen die een dergelijk bevel weigeren op te volgen, niet bestraft worden.

Er moeten maatregelen worden genomen opdat de personen – voor wie de in het eerste lid beschreven opleiding is bedoeld – die redenen hebben om aan te nemen dat een gedwongen verdwijning heeft plaatsgevonden of beoogd wordt, de aangelegenheid kunnen voorleggen aan hun superieuren.

3.1.24. *Slachtoffers (artikel 24)*

Het eerste lid bevat een relatief uitgebreide definitie van het begrip « slachtoffer ». Met slachtoffer wordt niet enkel de verdwenen persoon bedoeld, maar ook « eenieder die rechtstreeks ten gevolge van een gedwongen verdwijning nadeel ondervonden heeft ». Het begrip « rechtstreeks nadeel » betekent dat er een rechtstreeks oorzakelijk verband moet bestaan tussen het schadebrengende feit (de gedwongen verdwijning) en de schade die de persoon heeft geleden. Het bedoelde nadeel kan van morele, financiële of lichamelijke aard zijn (bijvoorbeeld represailles door vertegenwoordigers van de Staat tegen personen die de gedwongen verdwijning aan het licht hebben gebracht).

Het tweede lid van dat artikel behandelt het recht op de waarheid omtrent de omstandigheden van de gedwongen verdwijning, alsmede de voortgang en resultaten van het

3.1.21. *Remise en liberté (article 21)*

L'article 21 vise à encadrer la remise en liberté de personnes en détention afin de permettre la vérification du fait que ces personnes ont bien été libérées. Cette disposition vise à éviter les disparitions forcées qui précèdent ou font suite à une prétendue remise en liberté.

3.1.22. *Prévention (article 22)*

Cet article impose aux Etats parties d'adopter une série de mesures visant à prévenir et sanctionner des comportements qui mettent à mal les droits garantis par la Convention.

3.1.23. *Formation (article 23)*

Le premier paragraphe de cet article précise que les Etats parties doivent veiller à ce qu'une formation adéquate soit dispensée aux personnes pouvant intervenir dans la garde ou le traitement de personnes privées de liberté.

Le deuxième paragraphe prévoit que soient interdits les ordres ou instructions prescrivant, autorisant ou encourageant une disparition forcée. Il est également demandé aux Etats parties de veiller à ce qu'une personne qui refuserait d'exécuter un ordre illégal ne puisse pas être sanctionnée.

Des mesures doivent être prises pour que les personnes – visées par la formation décrite au premier paragraphe – qui ont des raisons de croire qu'une disparition forcée s'est produite ou est projetée, puissent le signaler à leurs supérieurs.

3.1.24. *Victimes (article 24)*

Le premier paragraphe contient une définition relativement large du terme « victimes ». Ces dernières visent non seulement la personne disparue mais aussi « toute personne physique ayant subi un préjudice direct du fait de la disparition forcée ». La notion de préjudice direct signifie qu'il doit exister un lien de causalité direct entre le fait générateur (la disparition forcée) et le dommage causé à la personne. Le préjudice visé peut être moral ou d'ordre financier ou encore d'ordre physique (par exemple, represailles exercées par des agents de l'Etat contre des personnes ayant dénoncé la disparition forcée).

Le droit à la vérité sur les circonstances de la disparition forcée, le déroulement de l'enquête et les résultats ainsi que le sort de la personne disparue est consacré par le deuxième

onderzoek en het lot van de verdwenen persoon. Dat is een van de belangrijkste vernieuwingen van het Verdrag. Het is het eerste verdragsinstrument inzake mensenrechten dat de slachtoffers het recht toekent de waarheid te kennen.

Krachtens het derde lid moet elke Staat die partij is alle passende maatregelen nemen om verdwenen personen op te sporen, te lokaliseren en in vrijheid te stellen, of, indien zij overleden zijn, hun stoffelijk overschot op te sporen, respectvol te behandelen en terug te brengen.

De paragrafen 4 en 5 gaan over het recht op schadeloosstelling voor de slachtoffers. De Staat moet waarborgen dat de slachtoffers van gedwongen verdwijning het recht hebben schadeloosstelling te vorderen. Die schadeloosstelling betreft zowel materiële als immateriële schade. De enige vorm van verplichte schadeloosstelling is een onmiddellijke, billijke en adequate schadevergoeding. Andere vormen van schadeloosstelling worden bij wijze van voorbeeld opgesomd, zoals restitutie, rehabilitatie, genoegdoening en waarborgen dat gedwongen verdwijning niet opnieuw zal voorkomen.

Het zesde lid heeft betrekking op de rechtspositie van verdwenen personen en van hun gezinsleden. De verdwijning staat immers in beginsel in de weg opdat de nodige handelingen – op het vlak van erfenis en op andere vlakken – kunnen worden verricht die normaal gezien voortvloeien uit het overlijden van de persoon. De gekozen formule is soepel en laat de Staten een grote manoeuvreerruimte. De Staten die partij zijn nemen « passende maatregelen » op het gebied van onder meer sociale zorg, financiële aangelegenheden, familierecht en eigendomsrechten.

In het laatste lid van artikel 26 wordt het recht ingevoerd om verenigingen en organisaties op te zetten die tot doel hebben om de slachtoffers van gedwongen verdwijningen bij te staan en vrijelijk deel te nemen aan die verenigingen. Er worden dus twee verschillende rechten beoogd: het recht tot het opzetten van en dat tot het deelnemen aan die organisaties.

3.1.25. Maatregelen ter bescherming van kinderen (artikel 25)

Het drama van verdwenen kinderen of kinderen van verdwenen personen omvat twee fenomenen: dat van de gedwongen verdwijning van minderjarigen en dat van het wederrechtelijk weghalen van kinderen van verdwenen personen. In dat laatste geval kan het kind samen met één of beide ouders het slachtoffer zijn van ontvoering of geboren zijn in gevangenschap. Het wederrechtelijk weghalen, dat naast de ontvoering van het kind bij zijn ouders ook de vervalsing van de identiteit van het kind beoogt, kan gebeuren door de dader van de verdwijning of door een derde, met medeplichtigheid van de dader.

paragraphe de cet article. Il s'agit là d'une innovation majeure de la Convention. C'est le premier instrument conventionnel en matière de droits de l'homme à reconnaître le droit à la vérité ou encore le droit de savoir aux victimes.

Le paragraphe 3 impose aux Etats parties de prendre toutes les mesures appropriées pour la recherche, la localisation et la libération des personnes disparues et, en cas de décès, pour la localisation, le respect et la restitution de leurs restes.

Les paragraphes 4 et 5 traitent du droit à réparation pour les victimes. L'Etat doit garantir à la victime d'une disparition forcée le droit d'obtenir réparation. Cette dernière vise tant les dommages moraux que matériels. La seule forme de réparation obligatoire est l'indemnisation, qui doit être rapide, équitable et adéquate. D'autres formes de réparation sont énoncées de façon exemplative, telles que la restitution, la réhabilitation, la satisfaction et les garanties de non-répétition.

Le sixième paragraphe concerne la situation légale des personnes disparues et de leurs proches. En effet, la disparition empêche en principe de tirer toutes les conséquences – successorales et autres – qui découlent normalement du décès de la personne. La formule choisie est souple et permet aux Etats une grande marge de manoeuvre. Les Etats parties prennent « des dispositions appropriées » notamment dans des domaines tels que la protection sociale, les questions financières, le droit de la famille et les droits de propriété.

Le dernier paragraphe de l'article 26 instaure le droit de former des associations et organisations ayant pour objet d'aider les victimes et de participer librement à ces associations. Deux droits distincts sont donc visés: celui de former et celui de participer à ces organisations.

3.1.25. Mesures de protection des enfants (article 25)

Le drame des enfants disparus ou des enfants de disparus recouvre deux phénomènes: celui de la disparition forcée visant des mineurs et celui de la soustraction d'enfants de personnes disparues. Dans ce dernier cas, l'enfant peut avoir été enlevé avec un ou ses deux parents ou être né pendant la captivité. La soustraction, qui outre l'enlèvement de l'enfant à son/ses parents vise le fait de falsifier sa filiation, peut être le fait de l'auteur de la disparition ou encore d'une tierce personne, avec la complicité de l'auteur.

Indien een minderjarige het slachtoffer is van gedwongen verdwijning, is de situatie gelijk te stellen met de gedwongen verdwijning van een volwassene en dat wordt dan ook geregeld in de bepalingen van het Verdrag, met als verschil dat ten aanzien van de dader een verzwarende omstandigheid kan worden ingeroepen bij de beslissing over de opgelegde straf.

De tweede situatie vereiste echter het nemen van bijzondere beschermingsmaatregelen zoals bedoeld in artikel 25 van het Verdrag.

Vier verplichtingen worden opgesomd :

- de eerste heeft betrekking op de verplichting om het wederrechtelijk weghalen van kinderen en de bijbehorende handelingen te voorkomen en strafbaar te stellen (eerste lid);
- de tweede heeft betrekking op de verplichting inzake het zoeken naar en identificeren van de kinderen en om hen terug te brengen naar hun oorspronkelijke familie (tweede lid);
- de derde bevat een verplichting tot wederzijdse bijstand tussen de Staten die partij zijn bij het zoeken naar, identificeren en bepalen van de verblijfplaats van de kinderen en bij de terugbrenging indien zij werden overgebracht naar een andere Staat (derde lid);
- de laatste verplichting heeft betrekking op de invoering van een systeem om de adoptie die voortvloeit uit een gedwongen verdwijning te herzien of ongedaan te maken (vierde lid).

In het laatste lid van dit artikel 25 wordt onderstreept dat het hoger belang van het kind voorop moet staan en dat rekening moet worden gehouden met de mening van het kind indien het kind in staat is zijn of haar eigen mening te vormen.

3.2. Monitoringsorgaan (artikelen 26 tot 36)

De bepalingen met betrekking tot het monitoringmechanisme zijn vervat in het tweede deel van het Verdrag (artikelen 26 tot 36).

Er wordt een nieuw Comité voor gedwongen verdwijningen opgericht. Dat Comité moet de daadwerkelijke verwezenlijking van de bepalingen van het Verdrag en het volle genot van de opgesomde rechten waarborgen.

Dat orgaan is belast met heel uiteenlopende opdrachten zoals verslaggeving, plaatsbezoeken, ontvangst van individuele klachten, ...

In artikel 26 is bepaald dat het Comité bestaat uit tien deskundigen, die gekozen worden volgens een billijke geo-

Lorsqu'un mineur est victime de disparition forcée, la situation est assimilable à la disparition forcée d'un adulte et est donc régie par les dispositions de la Convention, à la différence qu'une circonstance aggravante peut-être prévue à l'encontre de l'auteur lors de la décision sur la peine encourue.

La deuxième situation par contre nécessitait l'adoption de mesures de protection particulières visées par l'article 25 de la Convention.

Quatre obligations sont énoncées :

- la première a trait à l'obligation de prévenir et sanctionner pénalement la soustraction d'enfants ainsi que les actes connexes à celle-ci (alinéa 1er);
- la seconde concerne l'obligation de rechercher et d'identifier les enfants et de les rendre à leur famille d'origine (alinéa 2);
- la troisième contient une obligation d'entraide entre les Etats parties pour la recherche, l'identification et la détermination du lieu où se trouvent les enfants, ainsi que leur retour lorsqu'ils ont été transférés vers un autre Etat (alinéa 3);
- la dernière obligation concerne l'instauration d'un système de révision ou d'annulation d'adoption trouvant son origine dans une disparition forcée (alinéa 4).

Le dernier alinéa de cet article 25 souligne que l'intérêt supérieur de l'enfant doit être une considération primordiale et que, lorsque l'enfant est capable de discernement, l'on doit tenir compte de son opinion.

3.2. Organe de suivi (articles 26 à 36)

Les dispositions relatives au mécanisme de suivi sont contenues dans la deuxième partie de la Convention (articles 26 à 36).

Un nouveau Comité des disparitions forcées est créé. Il doit garantir la réalisation effective des dispositions de la Convention et la pleine jouissance des droits énoncés.

Cet organe est chargé de missions très diverses telles que le rapportage, les visites sur le terrain, la réception de plaintes individuelles, ...

L'article 26 prévoit que le Comité sera composé de dix experts, selon une répartition géographique équitable et

grafische spreiding en met een evenwichtige vertegenwoordiging van de seksen. Zij worden gekozen door en uit de Staten die partij zijn voor een termijn van vier jaar die eenmaal kan worden verlengd. In het vijfde lid van dit artikel is voorzien in regels voor het geval dat een lid van het Comité overlijdt of terugtreedt.

Het Comité stelt zijn eigen reglement van orde vast.

De Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties zorgt voor het personeel en de materiële middelen die het Comité nodig heeft voor de uitvoering van zijn taken.

De leden van het Comité hebben recht op de faciliteiten, voorrechten en immuniteiten van deskundigen die een missie uitvoeren voor de Verenigde Naties.

De Staten moeten samenwerken met en bijstand verlenen aan het Comité, voor zover zij de bevoegdheden van het Comité hebben aanvaard.

Artikel 27 voorziet dat het functioneren van het Comité zal worden geëvalueerd binnen vier tot zes jaar na de inwerkingtreding van dit Verdrag. Tijdens die evaluatie kunnen eventuele wijzigingen van het Verdrag worden ingediend, teneinde de monitoring van het Verdrag aan een andere instantie toe te vertrouwen.

Artikel 28 voorziet in een samenwerking van het Comité met alle internationale, regionale en nationale instanties die zich inzetten voor de bescherming van eenieder tegen gedwongen verdwijning.

In het tweede lid van dit artikel wordt onderstreept dat het Comité zal moeten overleggen met de andere verdragsorganen die bevoegd zijn inzake de bestrijding van gedwongen verdwijningen, met het oog op het waarborgen van de consistentie van hun werkzaamheden.

De rapporteringsfunctie wordt ingesteld door artikel 29 van het Verdrag. De vernieuwing ten opzichte van de andere bestaande monitoringorganen voor de rechten van de mens bestaat erin dat de Staat die partij is slechts één oorspronkelijk rapport moet indienen, binnen twee jaar nadat dit Verdrag voor de desbetreffende staat die partij is in werking is getreden. Daarna moet de Staat enkel op verzoek van het Comité een nieuw rapport indienen, hetgeen het werk van de Staten die partij zijn aanzienlijk zal verlichten.

Artikel 30 heeft betrekking op het onderzoek van de individuele verzoeken om spoedacties. Indien het Comité meent dat een verzoek om spoedactie gegrond is op basis van de in het tweede lid van artikel 30 opgesomde criteria, kan het de betrokken Staat die partij is verzoeken inlichtingen te verschaffen over de betrokken verdwenen persoon.

Op grond van de door de betrokken Staat verschaft inlichtingen kan het Comité aanbevelingen doen en stelt het de persoon die het verzoek om spoedactie heeft ingediend

un équilibre entre hommes et femmes. Ils sont élus par et parmi les Etats parties pour une période de quatre ans, renouvelable une fois. Des règles sont prévues à l'alinéa 5 de cet article en cas de décès ou de démission d'un membre du Comité.

Le Comité doit établir son règlement d'ordre intérieur.

Le personnel et les moyens matériels nécessaires à l'exercice de ses fonctions sont mis à la disposition du Comité par le Secrétaire général des Nations Unies.

Les membres du Comité bénéficient des facilités, privilèges et immunités reconnus aux experts en mission de l'ONU.

Les Etats doivent coopérer et assister le Comité, dans les limites des compétences qu'ils ont acceptées.

L'article 27 prévoit que le fonctionnement du Comité fera l'objet d'une évaluation dans les quatre à six années qui suivront l'entrée en vigueur de la Convention. Lors de cette évaluation, des éventuels amendements à la Convention pourront être déposés afin de confier à une autre instance le suivi de la Convention.

L'article 28 instaure une coopération du Comité avec l'ensemble des instances internationales, régionales et internes qui travaillent à la protection de toutes les personnes contre les disparitions forcées.

Le deuxième paragraphe de cet article souligne que le Comité devra consulter les autres organes conventionnels pertinents en matière de lutte contre les disparitions forcées en vue d'assurer la cohérence de leurs travaux.

La fonction de rapportage est instaurée par l'article 29 de la Convention. La nouveauté par rapport aux autres organes de suivi existants dans le domaine des droits de l'homme consiste dans le fait qu'un seul rapport initial doit être remis par l'Etat partie, dans les deux ans de l'entrée en vigueur de la Convention, et ensuite, ce n'est qu'à la demande du Comité que l'Etat devra fournir un nouveau rapport, ce qui allègera considérablement le travail des Etats parties.

L'article 30 concerne l'examen des requêtes individuelles urgentes. Le Comité, s'il estime la demande d'action en urgence fondée au regard des critères énoncés dans le deuxième alinéa de l'article 30, pourra demander à l'Etat partie concerné de lui fournir des renseignements sur la personne disparue concernée.

Sur la base des informations fournies par l'Etat concerné, le Comité peut émettre des recommandations et informe la personne ayant soumis la demande d'action urgente de

op de hoogte van zijn aanbevelingen en van de inlichtingen die het ontvangt van de betrokken Staat.

Krachtens artikel 31 wordt een mechanisme voor individuele verzoeken ingevoerd wanneer de Staat die partij is op het tijdstip van de bekrachtiging of daarna heeft verklaard dat hij de bevoegdheid van het Comité erkent om die individuele mededelingen in ontvangst te nemen en te bestuderen.

In het tweede lid van dit artikel worden de ontvankelijkheidsvoorwaarden voor een dergelijk verzoek verduidelijkt. De mededeling mag niet anoniem zijn. De mededeling mag geen misbruik vormen van het recht of onverenigbaar zijn met de andere bepalingen van het Verdrag. Teneinde overlappingsen te voorkomen mag de mededeling niet reeds onderzocht worden voor een andere internationale instantie. Alle relevante beschikbare nationale rechtsmiddelen moeten zijn uitgeput, tenzij de toepassing van de rechtsmiddelen onredelijk wordt verlengd. Er is geen termijn vastgesteld voor het indienen van een mededeling na de uitputting van de nationale rechtsmiddelen. Het Comité zou later in zijn procedureregels een termijn kunnen vaststellen.

Indien het Comité meent dat het verzoek voldoet aan de vereisten vervat in het tweede lid van dit artikel, brengt het dat verzoek over aan de betrokken staat die partij is. Die Staat levert commentaar binnen de vastgestelde termijn.

Teneinde mogelijke onherstelbare schade te voorkomen, kan het Comité de betrokken Staat een verzoek doen toekomen om bewarende maatregelen te nemen. Een beslissing tot het nemen van bewarende maatregelen heeft geen invloed op de beslissing over de ontvankelijkheid of over de grond van de zaak.

In het laatste lid van artikel 31 is bepaald dat het Comité vergadert achter gesloten deuren. Het stelt de opsteller van een mededeling in kennis van de door de betrokken Staat die partij is verschaft antwoorden.

Artikel 32 heeft betrekking op de verzoeken tussen Staten. Die zijn facultatief en hebben enkel betrekking op de staten die bij de neerlegging van hun akte van bekrachtiging of later hebben verklaard dat zij de bevoegdheid van het Comité erkennen.

Artikel 33 heeft betrekking op de bezoeken *in situ*. Indien het Comité betrouwbare inlichtingen ontvangt die erop wijzen dat een Staat de bepalingen van het Verdrag ernstig schendt, kan een bezoek worden gebracht, op voorwaarde dat de betrokken Staat daarmee instemt. De voorwaarden voor het bezoek worden bepaald in gemeenschappelijk overleg. De Staat kan het Comité verzoeken, zijn bezoek uit te stellen of af te gelasten. Na zijn bezoek doet het Comité de betrokken Staat die partij is zijn opmerkingen toekomen.

ses recommandations et des informations qui lui ont été transmises par l'Etat concerné.

L'article 31 instaure un mécanisme de requêtes individuelles lorsque l'Etat partie a déclaré, au moment de la ratification ou postérieurement, qu'il reconnaît la compétence du Comité pour recevoir et examiner ces communications individuelles.

Le deuxième alinéa de cet article précise les conditions de recevabilité d'une telle requête. La communication ne peut pas être anonyme. Elle ne peut constituer un abus de droit ou être incompatible avec les autres dispositions de la Convention. Afin d'éviter tout double emploi, elle ne peut pas être en cours d'examen devant une autre instance internationale. Tous les recours internes efficaces disponibles doivent avoir été épuisés, à moins que ces procédures n'excèdent des délais raisonnables. Aucun délai n'est prévu pour l'introduction d'une communication après l'épuisement des voies de recours internes. Le Comité pourrait fixer un délai ultérieurement dans ses règles de procédure, à l'instar du Comité pour l'élimination de la discrimination raciale.

Lorsque le Comité estime que la requête répond aux conditions énoncées au deuxième alinéa, il porte celle-ci à l'attention de l'Etat partie qui soumet, dans le délai fixé, ses observations.

Afin d'éviter qu'un dommage irréparable ne soit causé, le Comité peut soumettre à l'Etat concerné une demande tendant à ce qu'il prenne des mesures conservatoires. Une décision concernant des mesures conservatoires n'a pas d'influence sur la décision relative à la recevabilité ou à celle sur le fond de l'affaire.

Il est prévu par le dernier alinéa de l'article 31 que le Comité tient ses séances à huis clos. Il informe l'auteur de la communication des réponses données par l'Etat concerné.

L'article 32 concerne les requêtes interétatiques. Celles-ci sont facultatives et ne concernent que les Etats ayant déclaré, lors du dépôt de leur instrument de ratification ou ultérieurement, qu'ils reconnaissent la compétence du Comité.

L'article 33 concerne les visites *in situ*. Lorsque le Comité reçoit des informations crédibles sur le fait qu'un Etat porte gravement atteinte aux droits conférés par la Convention, une visite peut être effectuée, à condition que l'Etat concerné y consente. Les modalités de la visite sont définies de commun accord. L'Etat peut demander au Comité de différer ou d'annuler sa visite. A la suite de la visite, le Comité communique à l'Etat partie ses observations.

Artikel 34 is het resultaat van een compromis tussen de Staten die in het Verdrag een verplichting willen opnemen tot strafbaarstelling van de gedwongen verdwijningen die een misdrijf tegen de menselijkheid opleveren en de staten die enkel in de preambule van het Verdrag een verwijzing wilden naar de gedwongen verdwijningen die een misdrijf tegen de menselijkheid opleveren.

Het compromis in de normatieve bepalingen is terug te vinden in artikel 5 van het Verdrag dat een verklarend karakter heeft aangezien het bevestigt dat de gedwongen verdwijningen in bepaalde omstandigheden kunnen worden omschreven als misdrijf tegen de menselijkheid. Artikel 34 is daarvan een logisch gevolg : er wordt enkel een doorverwijsmechanisme ingevoerd.

Indien het Comité inlichtingen ontvangt die aanwijzingen bevatten dat gedwongen verdwijningen wijdverbreid en op systematische wijze plaatsvinden op het grondgebied van een Staat die partij is, kan het de aangelegenheid onder de aandacht van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties brengen. Vooraleer het de aangelegenheid doorverwijst, moet het Comité de betrokken Staat die partij is verzoeken om alle relevante informatie over de situatie.

Artikel 35 bevat een klassieke bepaling *ratione temporis* : enkel de gedwongen verdwijningen die zijn aangevangen na de inwerkingtreding van het Verdrag vallen onder de bevoegdheid van het Comité. Indien een Staat partij wordt bij het Verdrag na de inwerkingtreding ervan, hebben de verplichtingen van die staat jegens het Comité uitsluitend betrekking op gedwongen verdwijningen die zijn aangevangen na de inwerkingtreding van het Verdrag voor de betrokken staat.

In artikel 36 is bepaald dat het Comité bij de Staten die partij zijn en bij de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties een jaarverslag inzake zijn activiteiten moet indienen. Indien een deel van het verslag betrekking heeft op een Staat die partij is, moet die staat daarvan op voorhand in kennis worden gesteld zodat die staat kan verzoeken om publicatie van zijn commentaar in het verslag.

3.3. Slotbepalingen (artikelen 37 tot 45)

In artikel 37 is bepaald dat het Verdrag de nationale en internationale wetgevingen die meer bijdragen aan de bescherming van eenieder tegen gedwongen verdwijning, niet benadeelt.

Artikel 38 heeft betrekking op de ondertekening, de bekrachtiging en de toetreding door de lidstaten van de Verenigde Naties.

In artikel 39 is voorzien in de inwerkingtreding dertig dagen na de datum van neerlegging van de twintigste akte waarin een lidstaat van de Verenigde Naties zijn instemming tot uitdrukking brengt om door het Verdrag gebonden

L'article 34 est le résultat d'un compromis entre les Etats désireux d'inclure dans la Convention une obligation d'incrimination de la disparition forcée constitutive de crime contre l'humanité et ceux qui ne voulaient de référence à la disparition forcée constitutive de crimes contre l'humanité que dans le préambule de la Convention.

Le compromis dans les dispositions normatives se trouve à l'article 5 de la Convention qui a un caractère déclaratoire confirmant que les disparitions forcées, dans certaines circonstances, sont qualifiables de crime contre l'humanité. L'article 34 en est une suite logique : seul un mécanisme de renvoi est institué.

Si le Comité reçoit des informations indiquant que la disparition forcée est pratiquée de manière généralisée ou systématique sur le territoire d'un Etat partie, il peut renvoyer la question à l'Assemblée générale des Nations Unies. Avant d'opérer ce renvoi, il est requis que le Comité recherche auprès de l'Etat partie concerné toute information pertinente sur la situation.

L'article 35 contient une disposition classique *ratione temporis* : seules les disparitions forcées ayant débuté postérieurement à la date d'entrée en vigueur de la Convention relèvent de la compétence du Comité. Lorsqu'un Etat devient partie à la Convention après son entrée en vigueur, ses obligations envers le Comité ne concernent que les disparitions forcées ayant débuté postérieurement à cette entrée en vigueur.

L'article 36 prévoit que le Comité présente un rapport annuel de ses activités aux Etats parties et à l'Assemblée générale des Nations Unies. Lorsqu'une partie du rapport concerne un Etat partie, celui-ci doit être prévenu à l'avance afin de pouvoir demander la publication dans le rapport de ses propres commentaires.

3.2. Clauses finales (articles 37 à 45)

L'article 37 dispose que la Convention ne porte pas atteinte aux législations nationales ou internationales plus favorables à la protection des personnes contre les disparitions forcées.

L'article 38 concerne la signature, la ratification et l'adhésion des Etats membres des Nations Unies.

L'article 39 prévoit l'entrée en vigueur trentième jour après la date du dépôt du vingtième instrument exprimant le consentement d'un Etat membre des Nations Unies à être lié par la Convention. Pour les Etats qui deviennent parties

te worden. Staten die partij worden na de inwerkingtreding van het Verdrag zijn gebonden vanaf de dertigste dag die volgt op het neerleggen van hun akte van bekrachtiging.

De regels inzake de kennisgeving van de handtekeningen, bekrachtigingen en toetredingen worden behandeld in artikel 40.

In artikel 41 wordt verduidelijkt dat het Verdrag van toepassing is op alle delen van federale Staten.

De procedure voor de beslechting van geschillen inzake de interpretatie of toepassing van het Verdrag wordt behandeld in artikel 42.

In artikel 43 is voorzien in een vrijwaringsclausule van het internationaal humanitair recht, dat bepaalt dat het Verdrag geen afbreuk doet aan de bepalingen van dat recht.

Artikel 44 bevat een aantal regels met betrekking tot wijzigingen van het Verdrag.

Artikel 45 regelt de neerlegging van het Verdrag bij de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties in de authentieke talen.

De Leden van het Verenigd College bevoegd voor Externe Betrekkingen,

Jean-Luc VANRAES
Evelyne HUYTEBROECK

postérieurement à l'entrée en vigueur de la Convention, cette dernière les liera à compter du trentième jour suivant le dépôt de leur instrument de ratification.

Les règles relatives aux notifications des signatures, ratifications et adhésions sont régies par l'article 40.

L'article 41 précise que la Convention s'applique à toutes les unités constitutives des Etats fédéraux.

La procédure de règlement des différends sur l'interprétation ou l'application de la Convention est régie par l'article 42.

L'article 43 prévoit une clause de sauvegarde du droit international humanitaire, qui précise que la Convention est sans préjudice des dispositions dudit droit.

L'article 44 contient des règles relatives aux amendements à la Convention.

Le dépôt de la Convention auprès du Secrétaire général de l'ONU dans les langues faisant foi est régi par l'article 45.

Les Membres du Collège réuni, compétents pour les Relations extérieures,

Jean-Luc VANRAES
Evelyne HUYTEBROECK

**VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE
ONDERWORPEN AAN
HET ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE**

VOORONTWERP VAN ORDONNANTIE

houdende instemming met :

**het Internationaal Verdrag inzake
de bescherming van alle personen
tegen gedwongen verdwijning, aangenomen
te New York op 20 december 2006**

Het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad,

Op de voordracht van de Leden van het Verenigd College, bevoegd voor Externe Betrekkingen,

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Leden van het Verenigd College bevoegd voor Externe Betrekkingen zijn gelast, in naam van het Verenigd College, bij de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad het ontwerp van ordonnantie in te dienen waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 135 van de Grondwet.

Artikel 2

Het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning, aangenomen te New York op 20 december 2006, zal, wat de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreft, volkomen uitwerking hebben.

Brussel,

De Voorzitter van het Verenigd College,

Charles PICQUE

De Leden van het Verenigd College bevoegd voor Externe Betrekkingen,

Jean-Luc VANRAES
Evelyne HUYTEBROECK

**AVANT-PROJET D'ORDONNANCE
SOU MIS À L'AVIS
DU CONSEIL D'ETAT**

AVANT-PROJET D'ORDONNANCE

portant assentiment à :

**la Convention internationale pour
la protection de toutes les personnes
contre les disparitions forcées,
adoptée à New York le 20 décembre 2006**

Le Collège réuni de la Commission communautaire commune de Bruxelles-Capitale,

Sur la proposition des Membres du Collège réuni, compétents pour les Relations extérieures,

Après délibération,

ARRÊTE :

Les Membres du Collège réuni, compétents pour les Relations extérieures, sont chargés de présenter, au nom du Collège réuni, à l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune de Bruxelles-Capitale le projet d'ordonnance dont la teneur suit:

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 135 de la Constitution.

Article 2

La Convention internationale pour la protection de toutes les personnes contre les disparitions forcées, adoptée à New York le 20 décembre 2006, sortira, en ce qui concerne la Commission communautaire commune, son plein et entier effet.

Bruxelles, le

Le Président du Collège réuni,

Charles PICQUE

Les Membres du Collège réuni, compétents pour les Relations extérieures,

Jean-Luc VANRAES
Evelyne HUYTEBROECK

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, tweede kamer, op 26 februari 2010 door de ministers, leden van het Verenigd College bevoegd van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussels-Hoofdstad, belast met Financiën, Begroting en Externe Betrekkingen verzocht hen, binnen een termijn van dertig dagen van advies te dienen over een voorontwerp van ordonnantie « houdende instemming met het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning, aangenomen te New York op 20 december 2006 », heeft op 10 maart 2010 het volgende advies (nr. 47.921/2) gegeven :

Aangezien de adviesaanvraag ingediend is op basis van artikel 84, § 1, eerste lid, 1°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, zoals het is vervangen bij de wet van 2 april 2003, beperkt de afdeling Wetgeving overeenkomstig artikel 84, § 3, van de voornoemde gecoördineerde wetten, haar onderzoek tot de rechtsgrond van het ontwerp, de bevoegdheid van de steller van de handeling en de te vervullen voorafgaande vormvereisten.

Wat deze drie punten betreft, geeft het ontwerp aanleiding tot de volgende opmerkingen.

Onderzoek van het voorontwerp

Voordrachtformulier

Men schrijve : « Op de voordracht van de leden van het Verenigd College belast met Externe Betrekkingen, ».

Indieningsbesluit

Men schrijve : « De leden van het Verenigd College bevoegd voor Externe Betrekkingen zijn ermee belast bij de Verenigde Vergadering het ontwerp van ordonnantie in te dienen waarvan de tekst hierna volgt : ».

Dispositief

Artikel 2

De woorden « wat de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie betreft » zijn overbodig en moeten vervallen.

Bijlage

Bij het ontwerp van goedkeuringsordonnantie moet de authentieke versie van het verdrag in het Frans en een vertaling in het Nederlands worden gevoegd.

De kamer was samengesteld uit

de Heren	Y. KREINS,	kamervoorzitter,
	P. VANDERNOOT,	staatsraden,
Mevrouwen	M. BAGUET,	
	V. VANNES,	assessor van de afdeling Wetgeving,
	B. VIGNERON,	griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H.A. LEFEBVRE, eerste auditeur.

<i>De Griffier,</i>	<i>De Voorzitter,</i>
B. VIGNERON	Y. KREINS

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par les ministres, membres du Collège réuni de la Commission communautaire commune de Bruxelles-Capitale, compétents pour les Finances, le Budget et les Relations extérieures, le 26 février 2010, d'une demande d'avis, dans un délai de trente jours, sur un avant-projet d'ordonnance « portant assentiment à la Convention internationale pour la protection de toutes les personnes contre les disparitions forcées, adoptée à New York le 20 décembre 2006 », a donné le 10 mars 2010 l'avis (n° 47.921/2) suivant :

Comme la demande d'avis est introduite sur la base de l'article 84, § 1er, alinéa 1er, 1°, des lois coordonnées sur le Conseil d'État, tel qu'il est remplacé par la loi du 2 avril 2003, la section de législation limite son examen au fondement juridique du projet, à la compétence de l'auteur de l'acte ainsi qu'à l'accomplissement des formalités préalables, conformément à l'article 84, § 3, des lois coordonnées précitées.

Sur ces trois points, le projet appelle les observations ci-après.

Examen de l'avant-projet

Proposant

Il y a lieu d'écrire : « ...chargés des Relations extérieures, ».

Arrêté de présentation

Il y a lieu d'écrire : « Les membres du Collège réuni chargés des Relations extérieures sont chargés de présenter à l'Assemblée réunie le projet d'ordonnance dont la teneur suit ».

Dispositif

Article 2

Les mots « en ce qui concerne la Commission communautaire commune » sont inutiles et doivent être omis.

Annexe

Il y a lieu de joindre au projet d'acte d'assentiment la version authentique du traité en langue française et une traduction en langue néerlandaise.

La chambre était composée de

Messieurs	Y. KREINS,	président de chambre,
	P. VANDERNOOT,	conseillers d'Etat,
Mesdames	M. BAGUET,	
	V. VANNES,	assesseur de la section de Législation,
	B. VIGNERON,	greffier.

Le rapport a été présenté par M. A. LEFEBVRE, premier auditeur.

<i>Le Griffier,</i>	<i>Le Président,</i>
B. VIGNERON	Y. KREINS

ONTWERP VAN ORDONNANTIE**houdende instemming met :**

**het Internationaal Verdrag inzake
de bescherming van alle personen
tegen gedwongen verdwijning, aangenomen
te New York op 20 december 2006**

Het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie van Brussel-Hoofdstad,

Op de voordracht van de Leden van het Verenigd College belast met Externe Betrekkingen,

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Leden van het Verenigd College bevoegd voor Externe Betrekkingen zijn ermee belast bij de Verenigde Vergadering het ontwerp van ordonnantie in te dienen waarvan de tekst hierna volgt :

Artikel 1

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 135 van de Grondwet.

Artikel 2

Het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van alle personen tegen gedwongen verdwijning, aangenomen te New York op 20 december 2006, zal volkomen uitwerking hebben (*).

Brussel, 25 februari 2010

De Leden van het Verenigd College bevoegd voor Externe Betrekkingen,

Jean-Luc VANRAES
Evelyne HUYTEBROECK

(*) De volledige tekst van het Verdrag kan op de griffie van het Parlement geraadpleegd worden.

PROJET D'ORDONNANCE**portant assentiment à :**

**la Convention internationale pour
la protection de toutes les personnes
contre les disparitions forcées,
adoptée à New York le 20 décembre 2006**

Le Collège réuni de la Commission communautaire commune de Bruxelles-Capitale,

Sur la proposition des Membres du Collège réuni chargés des Relations extérieures,

Après délibération,

ARRÊTE :

Les Membres du Collège réuni chargés des Relations extérieures sont chargés de présenter à l'Assemblée réunie le projet d'ordonnance dont la teneur suit :

Article 1er

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 135 de la Constitution.

Article 2

La Convention internationale pour la protection de toutes les personnes contre les disparitions forcées, adoptée à New York le 20 décembre 2006, sortira son plein et entier effet (*).

Bruxelles, le 25 février 2010

Les Membres du Collège réuni, compétents pour les Relations extérieures,

Jean-Luc VANRAES
Evelyne HUYTEBROECK

(*) Le texte intégral de la Convention peut être consulté au greffe du Parlement.

